

ԿՐՈՆԱԿԱՆ

ՍՈՒՐԲԵՐ ԵՒ ՆՆՁԵՑԵԱԼՆԵՐ

Դրեթէ բոլոր Քրիստոնեայ եկեղեցիները ունին տարուան մէջ օր մը՝ նուիրուած Ամենայն Սրբոց յիշատակութեան: Ունին նաեւ օր մը կամ օրեր՝ նուիրուած Մեծիւոց յիշատակին: Կաթողիկ եկեղեցին սակայն այդ նպատակին յատկացուցած է երկու իրերայաջորդ օրեր, Նոյեմբերի առաջին օրը՝ Ամենայն Սրբոց, իսկ երկրորդ օրը՝ Ընդհ. Ննջեցեաց յիշատակին:

Ու ինքնաբերաբար կը տարուինք մտածելու: Արդեօք մասնաւոր իմաստ մը կ'ա՞յ այս կարգադրութեան ետին: Ուրիշ խօսքով՝ կ'ա՞յ հանդիսութիւն մը ընդմէջ սուրբերուն և ցնջեցեալներուն:

Նախ քան այս հարցումին պատասխան մը հարելը, լաւ պիտի ըլլար որ քննարկենք սահմանել սուրբը և ցնջեցեալը: Այլ խօսքով՝ այս երկու եզրերը կամ վիճակները աւելի յստակ ընծայել մեր իմացողութեան:

Ո՞րն է, ի վերջոյ, սուրբը: Սխալած չենք ըլլար եթէ ըսենք թէ սուրբը կասեցաւ մարդն է: Ազամորդիներու բոլոր խմբաւորումներուն մէջ — արուեստագէտներ, հերոսներ, գիտուններ, ռազմիկներ, քաղաքագէտներ, և կարելի է տակաւին այս շարանը երկարել — սուրբն է միայն որ ամենէն աւելի և ճշգրիտ կերպով իրագործուած կը նկատուի մարդու կոչումը: Ի մի խօսք, սուրբը Աստուծոյ պատկերը — որով ստեղծուած է մարդ արարածը — իր մէջ աննդծ պահող երանելի անհատն է:

Շատերու մտքին մէջ սուրբը մարդկային ընկերութենէն հեռու ապրող, հոգեւոր խղիւզումներու անձնատուր մենակեացն է կամ ճգնաւորը, անապատի մը — ասոր զոյգ իմաստներով — անկիւնը քաշուած, երբեմն ալ մեղքին դէմ ինքզինքը պահող ու աղօթքով զրահած անհատն է ան մեղի համար, ամէն ուրախ-

առիթ պատահարէ հեռու կեցող, ապաւստեամ անուսով ծանօթ տիպարը:

Բայց մեր և այլ եկեղեցիներու Տօնացոյցին մէջ տեղ զբաւած սուրբերէն հղած են մեծագոյն տոկոսով մարդկային ընկերութեան յայնագոյն խաւերուն հետ առօրեայ շփման մէջ ապրողներ, պատկանելով տարբեր սեռերու և դասակարգերու, տարբեր՝ իրենց մտայնութեամբ և աշխարհայեացքով, բայց նոյն՝ հոգեւոր իրողութիւններու հանդէպ պարզած իրենց կեցուածքով և հաւատքի անբկանելի տոկոսութեամբ:

Հայերէն լեզուի մէջ յատկանշական է սուրբ բառը, մաքրահոգի անձերուն տրուած, որ կը պատկանի սրբել բայէն զօյաւորուած բառերու ընտանիքին: Ի վերջոյ, չէ՞ որ մեղքերէն սրբուած անհատն է սուրբը:

Մեր եկեղեցին Ամենայն Սրբոց տօնը — որուն կը կցէ «Ննոց և նորոց, յայտից և անյայտից» բացատրութիւնը — կը կատարէ ընդհանրապէս իսկականացի յաջորդող եօթներորդ եօթնեակի Շր. օրը, որ կրնայ զուգադիպիլ Նոյեմբեր ամսու առաջին օրուան:

Գալով մեզմէ անդարձ բաժնուածներուն, որքա՞ն յարմար է անոնց համար դործածել ցնջեցեալ բառը: Մեծիւթիւնը վերջ մը, վախճան մը կը բնորոշէ: Նընջումը վիճակ մըն է առժամեայ, որուն կը յաջորդէ զարթնումը: Ժիշդ ինչպէս մեր առօրեայ նինջին կը յաջորդէ առաւօտեան զարթնումը, այնպէս ալ կը հաւատանք թէ ննջեցեալը պիտի զարթնու, ի՞նչ փոյթ թէ տարբեր մարմնով, Քրիստոսի երկրորդ գալուստին:

Յատկանշական է որ Նոր կտակարանի մէջ այս աշխարհէն հեռացածներուն համար յաճախ դործածուած է ցնջեաց բայը: Յիսուս ա՛յդպէս բնորոշեց վիճակը հարիւրապետ Յայրոսի երկատասանամեայ դստեր, երբ կ'երթար կեանքի վերակոչելու համար զինք: «Ննջեաց ի Տէր», կ'ըսէ Գործք Առաքելոցի հեղինակը նախալկայ Ս. Ստեփանոսի համար, երբ այս վերջինը իր հոգին առ Աստուած կ'աւանդէր կեդրոնի Զօրին մէջ, քարերու տարափէն:

Հագովմի մէջ Միաբանութիւն մը կար, որուն անդամները ամէն առաւօտ «Յիշէ՛ որ պիտի մեռնիս» քառերով կ'ողջունէին զիրար, յիշեցնելու համար մօտիկութիւնն ու անխուսափելիութիւնը մահուան, որուն սե խորհուրդը որքա՞ն խեղ ու անպայ հոգիներ հրաւիրած է զգաստութեան ու երբեմն մինչև իսկ սրբութեան:

Քոյր Եկեղեցիներէն ոմանց մէջ, հոգեհանգստեան պաշտամունքի ատեն ճմեղի յաւիտեանութիւն կանխող իբրև կը յիշատակուին ննջեցեալները: Այո, բոլորս ալ ճամբորդներ ենք — երանի՜ անոնց, որոնք ուղեմուտք ճամբորդներ չեն, այլ վստահաքայլ կը յառաջանան — առժամեայ մեր կեանքէն յաւիտեաններուն դիմող: Բայց չենք խեղճ ու կամաղուրկ ուղեորներ, մանաւանդ երբ Անառակ Որդիին նման, ներողամիտ ու գորովագութ Հօր մը դիմաւորութեան արժանի ըլլալու քաղցր յոյսը կրնանք ունենալ անգնահատելի սեմին:

Սրբոց յիշատակին և հասարակ նընջեցելոց յիշատակին զուգորդումը կամ մերձաւորութիւնը իրեն հիմ ունի նաեւ քրիստոնէական այն խոր ու պայծառ համոզումը թէ ամէն ննջեցեալ, եթէ չէ ինկած մահացու մեղքի տիրապետութեան ներքեւ, կրնայ օր մը միանալ սուրբերու փառանգին: Արդէն այդ նպատակաւ է որ ննջեցեալներու համար հոգեհանգստեան պաշտօն կատարելու դրութիւնը հաստատուած է բոլոր հին և առաքելական Եկեղեցիներու մօտ:

Մեր Եկեղեցին հինգ Տաղաւարներու վաղորդայնները յատկացուցած է մեռելոց

— աւելի ճիշդ՝ Ընջեցելոց — յիշատակին: Յոյներ այդ նպատակին յատկացուցած են երկու Շաբաթ օրեր, Բուն Բարեկենդանը կանխող Կիրակիի և Հոգեգալստեան տօնի նախօրեակները: Ըսինք թէ 2 Նոյեմբերն է Լատինաց մօտ այդ օրը: Ժամանակին Կիրակիի զուգադիպած տարիներուն այդ կը յետաձգուէր յաջորդ օրուան, յարութեան և մահուան խորհուրդներուն աններդաշնակ ըլլալէն յառաջ եկած գուցէ:

Բազմաթիւ են Քրիստոնէական Եկեղեցիներու տօնացոյցին մէջ տեղ զբաւած սուրբերը: Առատ է մանաւանդ Կաթողիկ Եկեղեցւոյ տօնացոյցը, ուր մուսք դորձած են յետնագոյն դարերուն — մինչև մեր դարը — ապրած սուրբեր: Վերջին քանի մը դարերուն, մեր և միւս Արեւելեան Եկեղեցիներու տօնացոյցերը չեն հիւրընկալած նոր սուրբեր: Ինչքա՞ն լաւ պիտի ըլլար որ, դարուս կէսէն ասդին ծաւալած Էփիմեքիէ ոգիէն առաջնորդուելով, Եկեղեցիները կատարէին սուրբերու փոխանակութիւն: Այլ խօսքով՝ իրենց տօնացոյցներէն ներս առնէին այլ Եկեղեցիներու բազմահազարդ սուրբերը: Այսպէս՝ օրինակ, մենք առնէինք Կաթողիկներէն Օգոստինոսը, Անտոն Փատուացին, Ֆրանսիս Ասսիզացին և Մեծն Թերեզան, իսկ անոնք մեզմէ՝ Նարեկացին, Շնորհալին, Քաջն Վարդանն ու Սանդուխտ կոյսը: — Գալով Օրթոտոքս Եկեղեցիին՝ կրնանք մատնանշել Սարա և Եւթիմիոս ճգնաւորները, Խարալամպոսը և Կիպրոսի Արքեպիսկոպոս Սիբիրիտոնը: Իսկ Ղպտիններէն կարելի է յիշել Շէնուսան և Բախմիոսը:

ԳԵՈՐԳ Ս. ՃԻՆԻՎԻԶԵԱՆ

